

TADEUSZ HOLLENDER

Warszawa 1942

TADEUSZ HOLLENDER

Warszawa 1942

Dziś nad twą nocną, martwą ulicą
księżyc wylękły błyska spod chmur,
nocna stolico, martwa stolico,
dziś herbem twoim zburzony mur.

Mur poraniony, pod murem dzieci,
ostre sygnały wojskowych aut,
czarny wrzód getta i w nocy w getcie
przez mordowanych wznoszony gwałt.

Splątane w twoim sercu gościńce,
te, co z zachodu płyną na wschód,
jęczą i drgają, gdy barbarzyńcy
triumfujący tłoczy je but.

Warczące koła i gąsienice
toczą się, płaczą, wirują w krąg,
zanim się wtłoczą w twoje ulice,
witane lasem wznoszonych rąk.

Toczą się co dzień szeregi długie,
gniotą ciężarem serce i myśl,
nędza i stryzynek. Pawiak¹ i szmugiel²
oto twe szare, codzienne dziś.

Ze wszystkich stolic nędzna najbardziej,
najbardziej dumna spomiędzy nich,
bo nienawidzisz, walczysz i gardzisz,
wciąż wystawiona na wrogi sztych.

Oddana co dzień liczniejszym grobom,
z miast najnędzniejsza, skrzywioną twarz
okrywasz wdowią, ciemną żałobą,
lecz w nieugiętej nadziei trwasz.

Dziś nosisz szaty żałobnej wdowy,
lecz wbrew twym kirom, żałobie wbrew
szyją dla ciebie szaty godowe
białe jak nędza, krwawe jak krew.

Krój reflektorów nożyce strzygły,
miarę myśliwców określił bieg,
czekają pilne bagnetów igły,

Morderstwo

Miasto, Żałoba

Miasto, Broń

---

¹Pawiak — więzienie przy ul. Dzielnej w Warszawie, w czasie II wojny światowej wykorzystywane przez Niemców jako więzienie polityczne, zburzone w roku 1944. [przypis edytorski]

²szmugiel — przemyt. [przypis edytorski]

ażeby zeszyć ostatni ścieg.
— — — — —

Dziś nad twą nocną, martwą ulicą
księżyc w twych ranach broczy jak gwóźdź,
lecz jutro — jutro będziesz stolicą,
jak roślaś kiedyś — znów będziesz rósć.

Znów błysną światła na twych asfaltach,
znów śmiech swobodnie będzie się nieść,
znów w twych teatrach, na twoich szpaltach
zadzwoni polska, swobodna treść.

I nad twą nocną w blaskach ulicą
niebo zawstydzi się swoich gwiazd...
— będziesz stolicą, będziesz stolicą,
najbardziej świętą z stołecznych miast.

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/hollender-warszawa-1942>

Tekst opracowany na podstawie: Jan Szczawiej, *Poezja Polski Walczącej 1939-1945*, tom 1, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1974.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>) we współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Kopec, Paweł Koziół.

Okładka na podstawie: WarOnTomato@Flickr, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Pomóż uwolnić konkretną książkę, wspierając zbiórkę na [stronie wolnelektury.pl](http://wolnelektury.pl).

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).